

Uwrażliwianie kulturowe w procesie uspołeczniania małego dziecka wychowującego się w środowisku wiejskim

Streszczenie

W niniejszej dysertacji doktorskiej przedstawiono zagadnienie uwrażliwienia kulturowego w procesie uspołeczniania małego dziecka wychowującego się w środowisku wiejskim.

W konstrukcji teoretycznej rozważań Autorka odwołuje się do: holistycznej koncepcji edukacji międzykulturowej i programu uwrażliwiania kulturowego Jerzego Nikitorowicza, teorii Lwa S. Wygotskiego oraz koncepcji ekologii rozwoju Urie Bronfenbrennera. Uwzględniając złożoność procesu uspołeczniania małego dziecka Autorka podjęła próbę poznania tego zagadnienia poprzez przeprowadzenie badania w działaniu.

Dla prowadzonych badań, znaczenie ma celowy dobór grupy ze względu na wiek badanych - 3 latki i 4 latki. Trzeci rok życia to etap w życiu dziecka, w którym – zdaniem L. S. Wygotskiego - następuje kryzys. Jego symptomy (m.in. negatywizm, krnąbrność, sprzeciw (bunt) i zazdrość) utrudniają dziecku kontakt z otoczeniem, przekłada się to bezpośrednio na relacje dziecka z rówieśnikami, z nauczycielami, ale i rodzicami. W tym okresie zmienia się stosunek dziecka do otoczenia i do samego siebie. Sytuację dziecka dodatkowo komplikuje występowanie różnych form odmienności kulturowych w grupie przedszkolnej. Grupa dzieci 3-4 letnich wymaga zatem szczególnego wsparcia ze strony nauczycieli, tu pojawia się wiele problemów, a rozwiązać je można kształtując u dzieci odpowiednie nawyki do zachowań oraz umiejętności społeczne.

O wyborze terenu badań zadecydowały względy poznawcze i zamysł badacza. Teren został wybrany celowo ze względu na znaczenie środowiska w procesie uspołeczniania małego dziecka. Wybrano wieś, zróżnicowaną wyznaniowo, o charakterze tradycyjnym (rolniczym), bogatej kulturze ludowej, w której zamieszkali obcokrajowcy, imigranci, osoby o podwójnym obywatelstwie. Teren badań został również wybrany ze względu jego na dostępność dla badaczki.

W organizacji badań w działaniu kierowano się wskazanymi przez Kurta Lewina etapami procesu zmiany: 1. Zetknięcie się z problemem, uświadomienie problemu (rozrożenie). 2. Wprowadzenie projektu zmian, diagnozowanie zmienionej sytuacji (akcja – zmienianie). 3. Ewaluacja efektów, wprowadzenie zmian (zamrażanie).

Za adekwatne do zgłębienia problemów badawczych w ramach prowadzonych badań w działaniu uznano następujące metody zbierania danych: metody badań jakościowych

(wywiad, obserwacja etnograficzna, przeszukiwanie źródeł wtórnych) oraz metody badań ilościowych (metoda sondażu diagnostycznego (technika ankiety i wywiadu). W badaniach ilościowych wykorzystany został standaryzowany kwestionariusz „Styl adaptacji” autorstwa Anny I. Brzezińskiej oraz Magdaleny Czub.

Dysertacja składa się ze wstępu, trzech rozdziałów teoretycznych, rozdziału prezentującego założenia metodologiczne badań własnych, rozdziału empirycznego, zakończenia, bibliografii, spisu tabel, zdjęć, rycin, schematów i wykresów oraz aneksu.

Niniejsza rozprawa doktorska przyczyniła się do wzbogacenia wiedzy o procesie uspołeczniania małego dziecka i jego uwarunkowaniach, nade wszystko do kształtowania umiejętności społecznych dzieci 3 i 4 letnich.

Słowa kluczowe: dziecko 3 i 4 letnie, uwrażliwianie kulturowe, grupa zróżnicowana kulturowo, proces uspołeczniania, uspołecznienie, rodzina, przedszkolne, wieś